

Protocol Meldcode

Kindermishandeling en Huiselijk Geweld

Meldcode met afwegingskader

Inleiding

Voor je ligt het protocol Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. We werken in het onderwijs verplicht met deze meldcode. En deze meldcode telt voor alle medewerkers die werkzaam zijn op school, van conciërge tot directeur en alles en iedereen daar tussenin. Laat het een leidraad zijn die helpt door deze vaak complexe en gevoelige materie.

Bij iedere stap telt: overleg met de Aandachtsfunctionaris, kindermishandeling is mogelijk! Binnen de Elan Onderwijsgroep is een Aandachtsfunctionaris (AF) werkzaam. Heb zorg en aandacht voor elkaar als collega's in het gebruik van de meldcode. Ook nazorg.

Uitgangspunt is dat je het verschil kunt maken voor een leerling. Bij een zorgmelding Veilig Thuis betreft het een melding van vermoeden van onveiligheid van een leerling.

Realiseer je dat je complexe problematieken als huiselijk geweld en kindermishandeling niet alleen kunt oplossen, werk samen. Een gesprek biedt een kans op verandering.

De Meldcode

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers: *Meldnormen*, *Situaties van Onveiligheid* en de *Afwegingsvragen*.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid
- Disclosure (d.w.z. leerling/ouder geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing)

Acute onveiligheid

Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig. Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een leerling of ouder uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

- ★ Disclosure in het onderwijs komt met regelmaat voor. Realiseer je dat het een leerling hoog moet zitten voordat er uitspraken over onveiligheid in gezin worden gedaan. Neem deze uitspraken zeer serieus. Je hoeft niet aan waarheidsbevinding te doen maar bent wel verplicht de stappen van de meldcode te doorlopen.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

Afwegingsvragen

Het *afwegingskader* (toe te passen in stap 4), bevat de vijf *afwegingsvragen* waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund.

Overzicht wettelijk verplichte stappen

Stap 1 In kaart brengen van signalen Kindcheck	Professional die de signalen hoort/ziet begint met deze stappen: - Signalen in kaart brengt - Kindcheck: n.v.t. in onderwijs, ouders hebben immers altijd een minderjarig kind in onze setting zijn er zorgen over dat deze volwassene zorg voor minder jarig kind kan dragen? - Documenteert: leg de signalen vast in leerlingvolgsysteem.
Stap 2 Collegiale consultatie Bij twijfel: Veilig Thuis (anoniem) Bij twijfel: letseldeskundige	- Collegiale consultatie: overleg met je duopartner, je ib'er, directeur: - Advies vraagt bij AFKM (Gerbrig van Brug) - Advies vraagt bij Veilig Thuis, dit kan in deze fase anoniem. - Letseldeskundige: afweging of deze nodig is, is in overleg met Veilig Thuis. - Verwijsindex: afwegen of opname nodig is. - Documenteren: leg vast wat je gedaan hebt, welke adviezen je gekregen hebt en wat je afwegingen geweest zijn en wat vervolgstap is.
Stap 3 Gesprek met betrokkene(n) en (indien van toepassing) leerling	- Degene die de signalen heeft opgepakt voert (eventueel met collega, ib'er, directeur of AF) het gesprek met de betrokkene(n)/leerling voert. Uitgangspunt: begin bij de bron. Er wordt met de leerling gesproken. - Documenteren: leg vast wat besproken is, wat de reactie van ouders en leerling is op hetgeen besproken is en wat vervolgstap is.
Stap 4 Wegen van geweld en/of kindermishandeling Gebruik het afwegingskader Bij twijfel: altijd Veilig Thuis	- De beoordeling van de veiligheidssituatie uitvoert, en wie de 5 vragen van het afwegingskader beantwoordt: dit doe je samen, met je ib'er/directeur en/of AF. - Bij twijfel contact opnemen met Veilig Thuis voor overleg: spreek af wie dit doet. - Is stap 5 nodig: dit bespreek je samen met ib, directeur en/of AF. - Bij doorgaan naar stap 5: wie doet de melding doet, en wie de melding met de betrokkenen bespreekt. Doe dit samen met ib'er/directeur en/of AF. - Documenteren: leg vast wat je gedaan hebt, wat de antwoorden zijn op de 5 vragen van het afwegingskader, wat het advies van Veilig Thuis is, wat je afweging is om door te gaan naar stap 5.

Stap 5 Beslissen met Veilig Thuis	- De laatste 3 vragen van het afwegingskader met Veilig Thuis worden besproken door ib'er/directeur en/of AF. - Documenteren: spreek af wie deze stap vastlegt in leerlingdossier.
Afweging 1 Is melden noodzakelijk? Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid	De vervolgstappen worden gedocumenteerd door ib'er/directeur.
Afweging 2 Is hulpverlening (ook) mogelijk?	De vervolgstappen worden gedocumenteerd door ib'er/directeur

Omschrijving van de stappen

Beschrijf hier hoe de stappen in uw organisatie worden gezet.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

We brengen signalen in kaart, hierbij kunnen we signaleringskaarten gebruiken.

<https://signalenkaart.nl/>

- De Kindcheck: deze is in het primair onderwijs niet nodig: de ouders/verzorgers waar we mee samen werken hebben altijd een minderjarig kind.

Bij signalen/vermoedens van eer gerelateerd geweld wordt afstemming gezocht met de AF van onze organisatie. Stap 3 van de meldcode heeft bij vermoedens van eer gerelateerd geweld extra zorgvuldigheid. Hierover wordt overlegd met deskundigen op dit gebied bij Veilig Thuis en indien nodig met politie en/of Landelijk Expertise Centrum Eer gerelateerd Geweld (LEC EGG). We documenteren de signalen in leerlingvolgsysteem.

Stap 2: Collegiale consultatie

Bij vermoedens of signaleren is er overleg met duo partner, ziet die dezelfde signalen? Ook wordt er afgestemd met ib'er/directeur: hebben over eventuele broertjes/zusjes ook signalen? Bij twijfel over hoe nu te handelen kan de AF geraadpleegd worden.

- Advies vragen aan Veilig Thuis: dit wordt gedaan door ib'er en/of directeur. Dit advies wordt besproken met betrokken leerkracht/collega.
- Inschakelen letseldeskundige: dit is in overleg met Veilig Thuis. Vraag hiernaar als er behoefte is aan meer informatie over letsel bij leerling.
- We documenteren de uitkomst van de collegiale consultatie, het eventuele advies van Veilig Thuis in het leerlingvolgsysteem.

Bij gebruik van de verwijzindex: Afweging opname verwijzindex wordt gedaan met ib'er/directeur samen. Insteek bij gebruik van de verwijzindex is dat we ons als professional koppelen aan leerling in dit systeem. Let wel: het is geen zoekmachine, er staat geen inhoud in omschreven. Alleen de koppeling van leerling aan professional. Als andere professionals dat ook doen, ontstaat er een match en stemmen we (in overleg met ouders) af.

Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en leerling

- Het gesprek met betrokkenen vindt plaats met degene die het signaal waarneemt of de onthulling hoort en ib'er of directeur. Gesprek met de leerling wordt gedaan door de persoon die het signaal heeft waargenomen of de onthulling heeft gehoord van leerling, eventueel samen met ib'er of directeur.
- Het gesprek met betrokkenen en/of leerling wordt voorbereid door de persoon die signaal of onthulling heeft waargenomen en ib'er en directeur. Indien gewenst met de AF.
- Er wordt vastgelegd in het leerlingvolgsysteem wat er besproken is, wat de reactie is van leerling en betrokkenen op hetgeen besproken is en wat de uitkomst is van het gesprek. Dit wordt gedaan door ib'er of directeur.

Stap 4: Wegen van geweld en/of kindermishandeling

De vijf afwegingsvragen worden doorlopen samen met ib'er en directeur. Overleg met de AF hierover is mogelijk.

De beoordeling van de veiligheidssituatie (a.d.h. stap 1 t/m 4) wordt uitgevoerd door ib'er en directeur. Bij twijfel altijd in overleg met AF en/of Veilig Thuis.

- Bij twijfel wordt advies ingewonnen bij Veilig Thuis.
- De beslissing wel/niet melden bij Veilig Thuis (doorgaan naar stap 5 of niet) wordt in gezamenlijkheid genomen: ib'er en directeur, eventueel aangevuld met AF en/of Veilig Thuis.
- Ook wordt bij stap 5 van de meldcode gekeken naar de keuze: 'Melden noodzakelijk' of 'Hulp inzetten is ook mogelijk'. Hierover besluiten ib' er en directeur na zorgen bespreken met ouders.
- De melding bij Veilig Thuis wordt gedaan door ib'er en directeur.
- Gesprek over melden bij Veilig Thuis wordt uitgevoerd door ib'er/directeur, eventueel aangevuld met leerkracht. Indien gewenst kan de AF hierbij aansluiten.
- Als er wordt gekozen voor niet doorgaan naar stap 5 (op basis van de afwegingsvragen), blijft er vanuit ib contact met ouders over inzetten hulpverlening en wat of dat zorgt voor verbetering van de veiligheid. Ook kan ib'er helpen met inschakelen hulpverlening waar dat gewenst is (evt. in samenwerking met schoolmaatschappelijk werk/ AF)
- Er wordt in leerlingvolgsysteem vastgelegd wat de uitkomst is van de afwegingsvragen, wat de vervolgstappen zijn. Dit kan door ib'er en/of directeur worden gedocumenteerd.

Vijf afwegingsvragen (behorend bij stap 4 van de meldcode)

Meld norm 1	1	<i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i> Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.
	2	<i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i> Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.
Meld normen 2 en 3	3	<i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.
	4	<i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.
	5	<i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis:

1: *Is melden noodzakelijk?*

2: *Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?*

De melder neemt bij een melding samen met Veilig Thuis de laatste drie vragen van het afwegingskader door.

- Vanuit school kunnen we meekijken of er verandering optreedt na starten hulpverlening. Leerkrachten zullen hierin alert blijven op signalen, ib'er vraagt ouders en betrokken hulpverlening om terugkoppeling.

Als er samen met Veilig Thuis wordt besloten dat 'hulp inzetten' ook mogelijk is vanuit de **eigen** organisatie, dan kan de ib'er ouders op weg helpen naar hulpverlening via huisarts/schoolarts of gebiedsteam. Hierover kan overlegd worden met de AF.

- In het leerlingvolgsysteem wordt de eventueel melding opgenomen, uitkomst van hetgeen besproken is en het vervolg. Dit wordt door ib'er/directeur gedaan.

Wettelijke verplichtingen

Verantwoordelijkheid

Iedere medewerker op school is verantwoordelijk voor het alert zijn op signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling. In de verschillende stappen van de meldcode staat (hier boven) wie bij welke stap betrokken is en verantwoordelijk is. In iedere stap kan afgestemd worden met de interne AF of Veilig Thuis.

Leerkracht/medewerker op school bespreekt signalen met ib'er/directeur, daar waar gewenst is wordt VC erbij betrokken.

De beslissing of er melding gedaan wordt ligt bij ib'er en directeur, eventueel aangevuld met AF en in overleg met Veilig Thuis.

Vertrouwelijke informatie

De AVG wet, Algemene Verordening Gegevensbescherming, wordt in Nederland gehandhaafd door de autoriteit Persoonsgegevens en betreft organisaties die veel persoonsgegevens verwerken. Met de volgende documenten geven wij inzicht in welke gegevens Elan Onderwijsgroep verwerkt en op welke manier wij hiermee omgaan.

De GMR heeft met de hierna genoemde documenten ingestemd. Dit geldt voor alle scholen die zijn aangesloten bij Elan Onderwijsgroep.

- Opgave verwerking gegevens
- Privacy reglement leerlingen
- Social media reglement leerlingen

Deze 3 documenten vindbaar --> op de website van Elan Owg website

<https://www.elanonderwijsgroep.nl/praktische-informatie/privacy/>

Scholen zijn verplicht informatie beveiliging en privacy (IBP) te regelen. De Elan Onderwijsgroep is aangesloten bij www.Yoursafetynet.com. Binnen Elan Onderwijsgroep is de IBP-werkgroep samengesteld waarin 5 medewerkers deelnemen. Waarvan 1 deelnemer de functie Extern functionaris Gegevensbescherming vervult. De Werkgroep IBP heeft juridisch kloppende documentatie opgesteld, aan de hand van beproefde methodiek van YourSafetyNet. Hierdoor is gezorgd dat er voor de volledige breedte van de AVG, toegepast op het onderwijs, beleid aanwezig is.

Datalek, (bijna) incident en of (bijna) ongeval --> Registraties per email sturen naar privacy@elanowg.nl deze mailbox wordt beheerd door de IBP-werkgroep.

Documenteren

Elke stap welke binnen de meldcode wordt genomen wordt gedocumenteerd in het leerlingvolgsysteem!

Instructie gebruik Kindcheck

In principe is de kindcheck al beantwoord doordat we op school altijd te maken hebben met ouders die minderjarige kinderen hebben. Hieronder wordt beschreven wat de Kindcheck betekent.

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de Meldcode**.

De Kindcheck geldt voor alle beroepskrachten die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De Kindcheck is gericht op beroepskrachten die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de beroepskracht zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een beroepskracht meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- Ook het contact met een adolescent waarbij de beroepskracht zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;
- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Heb je twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloop je de stappen van de Meldcode. Je legt eerst vast door welke signalen bij de ouder je twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volgt je de verdere stappen van de Meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

Deskundigheid eengerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

- Vermoedens/signalen van eengerelateerd geweld behoeven met zeer grote voorzichtigheid benaderd worden. Binnen Elan onderwijsgroep spreken we af hierbij altijd deskundigheid te betrekken van Veilig Thuis (specialist eer gerelateerd geweld) of politie, het LEC EG(Landelijk expertise centrum eer gerelateerd geweld).
- Bij twijfel of er sprake kan zijn van eer gerelateerd geweld, kan de AF geraadpleegd worden.

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eer gerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. Je kunt een op het gebied van eer gerelateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur.

Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eer gerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen Meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein.

Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met een cliënt of patiënt is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. Alle stappen van de meldcode zijn zorgvuldig doorlopen, en de gesprekken met de betrokkene(n) zijn gevoerd.

Verwijsindex Fryslân - samen voor de jeugd

We werken met de verwijsindex Fryslân. Directeur en ib'er werken hiermee en stellen medewerkers op de hoogte dat daarmee gewerkt kan worden.

Bij gebruik van de verwijsindex: Afweging opname verwijsindex wordt gedaan met ib'er/directeur samen. Insteek bij gebruik van de verwijsindex is dat we ons als professional koppelen aan leerling in dit systeem. Let wel: het is geen zoekmachine, er staat geen inhoud in omschreven. Alleen de koppeling van leerling aan professional. Als andere professionals dat ook doen, ontstaat er een match en stemmen we (in overleg met ouders) af.

Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. Om de participatie van kinderen op te nemen in het protocol zijn de negen opgestelde actiepunten uit de *“Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling”* (VWS, 2018) omgezet in concrete vragen.

1. Termen

We spreken binnen de meldcode over 'leerling' en 'ouders'.

2. Informatie over het proces

Onderstaande vragen gaan over het proces van het gebruik van de meldcode en hoe we de leerling informeren. Bekijk per casus wie over welke stappen informatie geeft aan de leerling. Dit kan soms de leerkracht zijn, die mogelijk de beste vertrouwensrelatie heeft, soms juist de ib'er of directeur. Over meer inhoudelijk informatie kan het raadzaam zijn met hulpverlening (bijvoorbeeld schoolmaatschappelijk werk of Veilig Thuis medewerker) af te stemmen wie de leerling informeert. Uitgangspunt is dat de leerling recht heeft op informatie, passend bij zijn/haar leeftijd.

- Wie wat aan het doen is.
- Waarom diegene dit aan het doen is.
- Wanneer dit gebeurt.
- Wat de zorgen zijn.
- Welke besluiten er genomen worden, door wie, over wat en wanneer.
- Wanneer er terugkoppeling is van bijv. Veilig Thuis en waarover.
- Mogelijkheden voor het kind voor participatie, meedenken, mening geven.
- Recht op klacht of verzet.

3. Informatie over veilig opgroeien

Onderstaande vragen gaan over de leerling informeren over veilig opgroeien, dat het niet normaal is dat er thuis geweld plaats vindt, wat de wet hierover zegt. Hier kan een leerkracht iets over zeggen, maar overleg ook zeker met hulpverlening wie de leerling hierover uitleg geeft.

- Hoe en wie geeft de informatie aan de leerling over hun recht om veilig op te groeien?
- Wat is een normale omgang tussen ouder en de leerling?
- Hoe en wie gaat het kind *ontschuldigen*?

4. Recht op eigen mening

Onderstaande vragen gaan over dat een leerling recht heeft op eigen mening. Hierover kan leerkracht of ib'er uitleg geven maar zeker ook punt om af te stemmen met hulpverlening en/of Veilig thuis.

Hoe en wie de leerling informeert over het recht om betrokken te worden, Het recht op een eigen mening te geven en de mogelijkheden daarvan. Beschrijf de mening van de leerling over bestaande zorgen.

5. Vragen en luisteren naar de visie van het kind

Leerkracht en/of ib'er kan de leerling informeren en luisteren naar diens visie. Dit kan ook afgestemd worden met hulpverlening en/of Veilig thuis.

Denk hierbij aan:

- De mening van de leerling over bestaande zorgen.
- De door de leerling geopperde oplossingen.
- De mening over voorgestelde beslissingen.

6. De mening van het kind in de besluitvorming

Bij elke stap in de besluitvorming wordt de leerling op de hoogte gebracht en gevraagd naar zijn/haar mening betreffende de besluitvorming. Stem af met hulpverlening wie dit doet; kan het de leerkracht zijn vanuit vertrouwensband of juist ib'er of hulpverlening?

7. Route bij disclosure

Disclosure (onthulling) is in 2019 expliciet opgenomen in de verbeterde meldcode. Het betreft hierbij de disclosure van een leerling. Daarop moet altijd gehandeld worden. Uitgangspunt is dat de nood hoog is als een leerling zich uitsprekt over kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Degene aan wie de leerling de disclosure doet legt aan leerling uit welke stap er nu gezet wordt (bijvoorbeeld overleg met ib'er).

8. Steun

Bij melding Veilig Thuis houdt de ib'er en/of directeur contact met Veilig Thuis en eventueel andere hulpverlening. Ook dan moet afgesproken worden wie vertrouwenspersoon voor de leerling kan zijn/blijven. Bespreek met de leerling aan wie vragen gesteld kunnen worden, zorgen gedeeld kunnen worden. Denk ook na over wie er in contact met ouders kan blijven.

9. Tips voor gesprek

Hoe doe je dat nou, een gesprek over onveilig opgroeien, een veel gehoorde vraag. En terecht! Enkele tips:

- Beloof geen geheimhouding aan de leerling, je kunt het niet waarmaken. Je kunt wel beloven: ik doe niks zonder dat jij dat weet (recht op informatie leerling), je weet wanneer ib'er en ik (leerkracht) met je ouders praten, wil je daarbij zijn of niet? Maak het voorspelbaar voor de leerling, hoe moeilijk dat ook is. En wees eerlijk over wat je (nog) niet weet.
- Leg de leerling uit dat kindermishandeling bij wet verboden is in Nederland.
- Veroordeel ouders niet: uitgangspunt is dat iedere ouder houdt van zijn/haar kind. Kindermishandeling gaat vaak over opvoedingsonmacht, iets wat iedere opvoeder kan ervaren.
- Gesprek voorbereiden kan altijd, met AF of Veilig Thuis.

Meer informatie:

* Handreiking participatie van Kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (VWS, 2018)

* Academie voor praten met kinderen (website).

Bijlage(n)

Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. Poging tot verwurging. Wapengebruik. Geweld tijdens de zwangerschap. (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcide poging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene. Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken. Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.